ניצוץ

עוד לא אבדה תקותנו...

בטאון מרכז ההסתדרות הציונית האחידה
ש ל
שארית הפליטה בגרמניה
וההנהגה הראשית
ש ל
„נוער חלוצי מאוחד"

מינכן
כ' מרחשון התש"ו
2—XI—1945
3 (48)
שנה ששית
*
דו־שבועון

לרגלי צאת ה„ניצוץ" בדפוס

אם בימים אלה אחרי שלשלת שלא ניתקה במשך של חמש שנים מופיע ה„ניצוץ" בפעם הראשונה בדפוס, הרי אין זו תופעה מיכנית, אלא תהליך אורגני, שהתפתח במשך של חמש השנים האחרונות. והופעתו זו בפעם ראשונה בדפוס סמלית היא עבור השתרשות והתפתחותה של תנועתנו. ה„ניצוץ" שהופיע בפעם ראשונה בימי המשטר הסובייטי בליטא בתור בטאון תנועת נוער עברית במחתרת, לווה את תנועתנו בכל שלבי התפתחותה. גם בגיטו הוא המשיך לשמש כלי בטוי לתנועת הנוער העברית ולא עזב אותה אפילו במחנות ההסגר בפנים גרמניה הנצית. ורק אחרי מסרת מהפכנית כזאת במשך של ארבע שנים הוא הפך עתה לבטאון התנועה הציונית המאוחדת בקרב שארית הפליטה בגרמניה וביחד עם זה גם לבטאון הנוער החלוצי המאוחד.

ורבות היו ההתלבטויות שהתלבטנו במשך 5 שנות חרום אחרונות אלו, גדולים היו הקשיים של המשכת העבודה הציונית בכל תנאי ובכל מקום. אך בכל עת צרה ובכל רגע של הכרעה מצאו חברינו ב„ניצוץ" לא רק מורה דרך ומלבב, אלא את אותו הכח, המאחד את כולם בעבודתם הציונית המשותפת. קשים היו תנאי־העבודה במחתרת הסובייטית; שבעתיים קשתה העבודה במחתרת הגיטו תחת עול הכבוש הגרמני, ועל אחת כמה וכמה במחנות־ההסגר. אך אף פעם לא אמרנו נואש; תמיד שמרנו על הגחלת, לבל תדעך, על השלשלת לבל תפסק. תדירותו של ה„ניצוץ" סמלה את תדירות העבודה הציונית בכל מקום ובכל שעה עד אף הכל ולמרות הכל. מסמלת היא גם את השמירה הקנאית על יסודות התרבות העברית והשפה העברית וכל הקשור במהפכה היהודית הגדולה.

במשך חמש שנות קיומו ה„ניצוץ" היה לובש צורה ופושט צורה. מהגליון המעתק בימי הרוסים הוא הפך לירחון המחתרת של הגיטו הליטאי, שהיה עובר ממחנה למחנה. ותדירות זו עמדה לו גם במחנות ההסגר בגרמניה הנצית. אולי היה ה„ניצוץ" העתון היהודי היחידי, שהופיע בכלל במחתרת של מחנות ההסגר בפנים מצודת־הרשע. ועתה, אחרי השחרור, זה כבר חפצנו להפיץ את ה„ניצוץ" ולהפכו לרשות־הרבים. אך רק עתה חצי שנה אחרי השחרור השגנו את אותם האמצעים, שאפשרו לנו להוציאו בדפוס.

ותפקיד בטאוננו זה להבא לא רק לאחד את חברי תנועתנו ותנועת הנוער החלוצי המאוחד; לא רק ללכד מסביבו את הקורא העברי, עליו לשמש גם שופר שיתקע לכל שארית הפליטה וגם מעבר לים — לאחינו בישוב. בטאוננו זה לא רק בטאון החזית החלוצית האחידה בקרב תפוצות גרמניה; הוא צריך להחדיר בהכרת איחוד כל הכחות החלוציים היוצרים את כל שארית הפליטה באשר היא ולרבות את אחינו בארץ־ישראל.

וכאן, יוצג ציון גם לכל החברים שהשתתפו בעבודת ה„ניצוץ" משנת הופעתו הראשונה בראש וראשונה עורכיו הראשונים של ה„ניצוץ".

שמעון גראז
חיים טיקטין
שרגא ארונוביץ
יצחק כץ

וכל יתר חברי־המערכת, משוררינו וסופרינו הצעירים, שהתמסרו בכל אות־נפשם לעבודת עתוננו זה.

ואנו הנותרים, נעשה את הכל שלאל ידינו כדי לבצע את צוואתם: להפך את ה„ניצוץ" לשלהבת, שתאיר בדרך התחדשותנו הפוליטית, הסוציאלית והתרבותית ובבנין המדינה העברית בארץ־ישראל.

ש—ל

לאור המועצה הראשונה של התנועה

יחודה של התנועה שלנו, הנובע מעצם מהותה של שארית הפליטה, העלה מיסודה ובכל שלבי התפתחותה של התנועה המיוחדים כמה שאלות אידיאולוגיות, פוליטיות וארגניות מיוחדות, בהן אנו מתחבטים בעבודתנו היום־יומית. הועידה הציונית הראשונה נסתה לברר ולנקוט עמדה לכמה שאלות: אך בינתים, יחד עם התרחבות הפעולה ועם נחשול ההגירה מארצות מזרח אירופה, הביאו לתוך שורות התנועה חומר אנושי שלא חדור היה באותה ההכרה, בה חדורים היו חברינו שהתפתחו יחד עם התנועה. וזה גרם לתסבוכת, שהשפיעה לרעה על התפתחות העניינים. והנה כונסה המועצה הראשונה של התנועה, שנבחרה על ידי הועידה הציונית, לישיבתה הראשונה. במעמד צירים מכל הגלילים והאיזורים של גרמניה דנה בכובד ראש על כל השאלות הללו. בשתי הישובות של המועצה הצליחה האחרונה לבסס ולבצר את העקרונות האידולוגיים של התנועה שלנו, שהצירים הביאו אותם כמושכלים ראשונים. בהחלטות המועצה בא לבטוי הרצון העז לאיחוד הכוחות הקונסטרוקטיביים והכרת מהותה המיוחדת של תנועתנו וחשיבותה כגורם להחדרת רעיון האחדות בישוב בכלל ובנוער החלוצי בפרט.

המועצה עמדה תחת רושם המאבק הפוליטי והפנינה את רצוננו העז להעפלה ולעליה ללא דרך ונכונותנו להשתתף במאבק פוליטי זה.

המועצה עדדה את חברינו באמיתות הרעיון למעשים ולפעולות וצינה קו ודרך למוסדות המוציאים לפועל של התנועה והננו אמונה, שתביא לידי חיזוק הרעיון וביצור התנועה.

B1075

י. רמנר

במאבק

דם עברי נשפך על אדמת המולדת הכסופה. דם עברי טהור צועק חמס נגד העול הגדול, שלא היה כמוהו בתולדות תנו, תולדות עם שהפקר לכל כח ברוטלי, רעיון נפסד וערי צות אדם. אלפי אחינו שנמלטו מחרב ההשמדה, טרופי חיים, מיואשים, ללא בית ומשפחה, עולים אל שערי המולדת לחקים את חורבות חייהם השבורים, עולים לעשות מאמץ אחרון בחייהם להבטיח לעמם עתיד, למנוע אסונות לאומיים כאלה בעתיד לדורות הבאים. והנה בגבולות המולדת, חלומם היחידי, קרן אור, היחידה שהאירה להם בשעת השעבוד והמלחמה לחרות, לאור חיזיון השערים הפתוחים ביום שחרור העולם נתקלו בחבריהם למלחמה בכוח בריטי מזוין, אתו יחד שכם בשכם נלחמו, חרפו נפשם למות, במלחמת שחרור האנושיות. ודם יהודי שוב נשפך.

אנו הכואבים כל כך את כאב העולם. אנו הנושאים על גבנו כפוף — התלאות, עיפי מות, אנו שוב במערכה. השלטון הבריטי, שלטון המיוצג ע"י נציגי מפלגת העבודה, המפלגה הנושאת בחבה רעיונות נעלים של שוויון, יושר וצדק, שלטון זה אחראי לדמנו הנשפך. הממשלה הבריטית הקודמת לא עזרה לנו במקצת בשנים איומות אלו. בשעה שדמם של מליון ומחצה היונקים נחנקו ע"י שדי האם, תונוקות של בית רבן, תלמידי בתי ספר.

והיה במקום הגשת עזרה עבור ילדינו האומללים מסר הפרלמנט הבריטי כבוד אחרון לדמם הנשפך ע"י קימה ועמידת דום. בשעה שדם תינוקות, עוללים קדושים נשפך עזר לנו העם האנגלי, עם הדמוקרטיות הקלסית, בשתוקה.

אם לא עזרו לנו כל השנים, אולי עשו להם חשבון הנפש באותם רגעי דומיה?

מאורעות אחרונים עונים על שאלה זו. הפוליטיקה הבריטית ביחס למפעלנו הלאומי הפריעה ועשתה את המאמצים הרבים שלנו לאל. לו היה יחס הממשלה האנגלית חיובי למפעלנו בארץ, לו לא הפריעה לעליה, כי אז היו קרנות תינו קטנים בהרבה, כי אז לא היינו מכבים כיום מליון וחצי תינוקות, ילדי ישראל.

העם האנגלי אשם באסוננו הלאומי והעם האנגלי ממשיך להשמידנו ע"י נעילת שערי החיים, שערי מולדתנו היחידה.

ולא לחנם החליטה מועצת יהודי בוריה המשוחררים החלטה: לא להרשות להעביר לאנגליה את יתומינו, ילדי ישראל המעטים שנשארו לפליטה מחרב הנצים והפוליטיקה הגבוהה של הארצות הדמוקרטיות. אין לעם העברי, אין אפילו לתינוקות כל אימון בעם המתנקש בחיי האומה העברית.

העם העברי נכנס במאבק וילחם עד הנצחון. שנות הסבל, המות שרחין תמיד לעינינו, אבדן כל היקר לנו חשל את כוחנו בתאי הגזים ובאש תנורי השרפה. כוחנו זה גדל כפלים ע"י האכזבה המרה, שהתאכזבנו בעולם הדמוקרטי, בתנועות הנושאות רעיונות השוויון והצדק.

בשני לנובמבר בשנת 1918 נתן לנו העם האנגלי שטר חוב. הממשלה הבריטית הבטיחה לנו את הקמת הבית הלאומי וכל אומות העולם אשרו הבטחה זו, אשרו ולא קימו. העם הבריטי לא פרע את חובו והערבים — כל העולם התרבותי לא דאגו לבצוע הבטחתם. והעולם התרבותי, בזה שלא פרע את שטר התחיבותו, פשט את הרגל ואין לו בו יותר אימון. ויום שני לנובמבר יהיה לנו בכן ליום יובל ומחאה, כשם שהנצים הפכו את חגינו לאבל ושמחתנו ליגון, כך העם הבריטי ויתר אומות העולם הדמוקרטי והמתקדם הופכים השנה את חג השני לנובמבר ליום צום ותוגה. יודעים אנו, שהעולם הדמוקרטי חסר מצפון כעולם זה נגדו נלחמנו, ואם גרמניה הנצית אבדה את יהדות אירופה במשך ששת שנות המלחמה, העולם הדימוקרטי והמתקדם מאבד את שאירית הפליטה כיום, אחרי הביאם את השלום. ולכן לא נפנה אל מצפונו של עולם זה ולא נשתדל להעיר את מוסר כליותיו. יודעים אנו, שעמים אלו שאפו במשך כל שנות המלחמה לשלום ומנוחה. מנוחה זו ושלום זה לא ימצאו כל זמן שלא נמצא בית, כל זמן שלא יפתחו שערי הארץ בשביל עמנו האומלל, כל זמן שלא תקום המדינה העברית. הכח הבריטי המזוין קרא לנו למלחמה ואנו נעמד במערכה. בכח נענה על כח, בכח יאושנו וצוואת מליוני קדושינו, עוללינו שנטבחו לפני ראותם חיים, בכח זה נדריך את מנוחת העמים הצמאים לשלום, בכח זה נעמד במערכה והנצחון אתנו. כי מלחמת קדש לנו כעת, מלחמת אומה מאוחדת על האמת והיושר, וסוף הנצחון לבוא.

בן צבי

אחדות חלוצית או אחדות שמאל

הן בארץ הן בגולה נעשו במשך השנים האחרונות — שנות החרום האיומות ביותר בדברי ימי — עמנו — כמה נסיונות לקראת יצירת חזית חלוצית מאוחדת. וביחד עם זה נעשו בשתי המערכות נסיונות לקראת כיוון אחר, נסיונות ליצירת אחדות שמאל מודגשת ומפורשת.

בראשונה: לשאלת החלוץ האחיד. התנועה החלוצית ברוסיה, שנוסדה על ידי תרומפלדור ב־1918, היתה ביסודה אחידה. רק אחר כך, במשך התפתחות הסתדרות העובדים הארצי ישראלית, נתפלג החלוץ האחיד לחלוץ תנועתי, היינו החלוץ של „הלגה למען א"י העובדת" היה בנוי על יסודות קואורדינטיביים. הקשר עם החלוץ הכלל הציוני ובח"ד חלך ורפה במשך ההתפתחות אחרי הקטסטרופה העגנקית, שתחולה על אומתנו ושגולה מאתנו את מיטב בנינו ובנותינו, חל שנוי מהלט בתנועת החלוץ. שיתוק־הפעולה החלוצי במהתרת הסובייטית ובמהתרת ההגנה של שנות השמד האחרונות והגורל המשותף לכדו את שרידי התנועות החלוציות לשעבר לחטיבה בת גורל אחד. החלוצים, שנלחמו שכם אחד במלחמת הפרטיזנים, ביערות ובבצות אירופה המזרחית, שיחד דממו בבונקרים של הגיטאות, ושיחד זוקקו בכורי האש של אושביץ וטרבלינקה; אותם השרידים, שנצלו ממחנות ההסגר ומתאי הגזים בפנימה של גרמניה הנצית נוכחו, שרק איחוד כל הכוחות היוצרים יוכל לשמש תנאי ראשון להחשת חיסול הגלות והגשמת המדינה העברית בתור פתרון פוליטי יחידי ומיידי של שאלת היהודים והיהודית. הפאופריזיה המחלטת של כל שארית הפליטה הבקיעה את מחיצות המעמדות ואפשרה לכוחות הפרודוקטיביים והיוצרים בקרב שארית הפליטה להתלכד לחטיבה חלוצית מאוחדת, הדוגלת בבסוס החיים החדשים של החמונות על יסודות איקונומיים בריאים, כגון, עבודה עצמית, שיתוף, עזרה הדדית ושוויון זכויות, והמדגישה בחינוך הנוער את הכיוון החלוצי.

ואופן כזה נוצר בקרב שארית הפליטה של ניצול מחנות גרמניה חלוץ אחיד לא מתוך התפתחות מיכנית, אלא בתור תהליך אורגני. ותנועות חלוציות אחידות, כגון זו, נוצרו גם בצרפת ובעוד מקומות, שהנוער העברי החלוצי היה מלוכד בתנועות ההתנגדות הלאומיות השונות. בא משבר בהפליות המעמדיות בקרב שרידי הגולה: כבר בכורי—האש ובתי הגזים נתמזמזו הבדלים אלה, לא שאלו לתבנית המקצועית של ההולכים למות. ועתה, כתם השואה, יצאו כולם שווים.

באפן מקביל להתפתחות זו נכרה גם בארץ תגובה להתפלגות המיכנית של תנועת החלוץ. החלוץ האחיד, החלוץ של תרומפלדור, אותו רעיון נשגב, שאליו שאפו גם בארץ ושמחסורו היה נכר במשך עשר השנים האחרונות, שנות ירידת תנועת הנוער הא"י, נעשה שוב אקטואלי. נושאת הרעיון של יצירת החלוץ אחיד בגולה היתה מפלגת פועלי א"י, שהגשימה את הדבר הזה אחרי מלחמה רבה בוועידת ההסתדרות נגד האופוזיציה התקיפה של „השומר הצעיר". האחרונים עמדו על חידוש החלוץ התנועתי המפלג שלפני המלחמה מתוך שקידה יתרה על ערכים שהיו לפנים. המשהו שקרה עדין לא עצר כוח להביא לידי משבר ידוע בהתבדלות היהירה,

(המשך עמוד 6)

א. ליבנשטין.

ההטפלה בנשק של היאבקות מדינית.

אנו נכנסים לתקופה ציונית חדשה, שההבדל ביגה לבין התקופה שבין שתי המלחמות גדול יותר מאשר בין זו האחרונה לבו תקופת חובבי־ציון והמשרד הארצישראלי. יש אמצעים שאיננו יכולים להשתמש בהם יותר, וכן יש אמצעים שקודם היו ממדרגה שניה ועכשיו הופכים להאמצעים בה"א הידיעה. המכשיר העיקרי של היאבקותנו הפוליטית — ואני מבליט את המלה „פוליטית", כי יש בכך משום חידוש ותוספת־הדגשה — זו המשכת העליה בכל עת, בכל תנאי ובכל דרך. במידה שאפשר לצמצם את ההיאבקות הציונית הקרובה לנקודה אחת, הרי ההעפלה כמכשיר פוליטי, — היא הנקודה! עליה זו לא בלבד שתביא אלפים ורבבות — ואיננו יודעים מראש כמה רבבות — אלא תעורר תשומת־לבו של העולם, שההיאבקות הציונית לא נסתיימה על־ידי מסירת תזכירים והכרזות, פסקה להיות ענין של נציגים מעטים הופכת לעניגו של העם כולו. בלי מאבק זה הנני מסופק מאוד אם יבוא שינוי מכריע במצבנו. יש אומרים, שמצב היהודים בגולה לאחר היטלר, התנוונותם הגופנית והרוחנית, ישמשו גימוק חשוב כדי להתיר עליה גדולה לארץ־ישראל. יתכן. אבל אם השמדת היהודים לא שימשה גימוק מספיק כדי להתיר עלייתם, התשמש התנוונותם גימוק מכריע?

מובן, כולנו מעוניגים שבארץ־ישראל יהיה שקט. לשם עבודתנו ההתישבותית דרוש שקט זה. אי־שקט מפריע לפעולה משקית מסודרת. כן זקוקים אנו לזרימת הון לאומי ופרטי, ויתכן שיש הון פרטי העלול להיבהל מזעזועים כלשהם. אבל השקט אינו בשביל תנועתנו, בשנים הקרובות, בבחינת הצו העליון. יש צו שהוא עליון אפילו משקט בארץ־ישראל — וזו עליה בכל תנאי, בכל מחיר וללא־הפסק. בין שיגיעו היהודים לארץ־ישראל כחפשים לכל דבר, בין שיעלו ויושמו במחנות־מעצרי ואפילו ייעשה הנסיון להחזירם בכוח מחופי ארץ־ישראל — כל יהודי הנלחם על כניסה לארץ, ואנו מסייעים לו במלחמתו, הריהו פותח את שעריה, כעבור זמן, לעשרה יהודים נוספים.

החבר ד. בן־גוריון, שהנני תמים־דעה אתו בדעותיו הציוניות, אמר בראשית המלחמה, שאנו חייבים להילחם ב„ספר־הלבן" כאילו אין מלחמה בהיטלר, ואנו צריכים להילחם בהיטלר כאילו איננו קיים „הספר הלבן". במובן ידוע אמרה זו היא נכונה. אכן, מבחינה מוסרית חייבים היינו להילחם בהיטלר כאילו איננו קיים „ספר־לבן", בלי כל קשר ל„ספר־הלבן", ואפילו עשו האנגלים דבר גרוע מזה („הספר הלבן" השאיר בידינו לפחות את הנשק להילחם בו). כן נכון הוא, שיחסנו הפנימי ל„ספר הלבן" וחובת מלחמתנו בו לא היו צריכים להיות מושפעים מהעבודה שאנגליה נלחמה בהיטלר. אבל אם הדבר נכון מבחינה מדינית־מוסרית, לא יכול היה להיות נכון מבחינה מדינית־מעשית, ברור, שכל זמן שקיים „הספר הלבן" וכיון שהוא קיים, לא נתן לנו להילחם נגד היטלר כפי שרצינו וכפי שיכולנו להילחם. כן ברור שלולא „הספר הלבן" היתה לנו תביבה יהודית לוחמת, ואולי הרבה יותר מזה, עוד מראשית המלחמה. מאידך־גיסא — כיון שהיתה מלחמה, והדרכים היו משובשות בחיילות של אויבים ובעלי־ברית וכל הימים בחזקת סכנה — אי־אפשר היה לארגן את ההעפלה כראוי. מלחמה זו היתה תופעה טוטלית מקפת, וארץ־ישראל עמדה במרכזה: אי־אפשר היה, איפוא, להלחם נגד „הספר הלבן" כאילו אינה קיימת.

לפני המלחמה עלו לארץ־ישראל כ־70,000 יהודים בדרכי־העפלה. וברור כי לולא 70,000 אלה היינו נמצאים עתה במצב הרבה יותר חמור משהננו היום. וערכם הפוליטי של המעפילים איננו מצטמצם במשקלם המספרי. הממשלה הבריטית היא ממשלה דימוקרטית, תלויה בדעת הציבור, ואינה יכולה להשתמש בכל האמצעים להגנת כל סוגי מדיניותה, והיא לא השתמשה, איפוא, נגד ההעפלה אלא באמצעים מסוימים. וכיון שבשבילנו ההעפלה היתה שאלת חיים ומוות ואילו בשביל האימפריה הבריטית ענין צדדי של מדיניות מזרחנית, יצאנו אנחנו וידנו על העליונה. מה שנפסק עם פרוץ המלחמה ובעקבותיה, עלינו להמשיך עם תום המלחמה — ביתר העזה ובמדים גדולים יותר, ומתוך נכונות למתיחות יותר גדולה בעולם היהודי ובעולם האנושי כולו.

ועוד הערה למשמעותו המדינית של מאבק־העליה. קיימים, כידוע חילוקי־דעות, כמה יהודים יכולים וצריכים להיכנס לארץ־ישראל. ממעיטים מסוגו של ד"ר מגנס אומרים: 500,000 יהודים, ועל זה, כידוע, אפשר להתוכח. אבל נקודת־המפנה בגורלה המדיני של הארץ תבוא הרבה יותר מוקדם. בארץ זו יש עתה כ־600,000 יהודים, כ־900,000 ערבים מוסלמים, וכ־150,000 ערבים נוצרים. אם יכנסו לארץ הזאת עוד כשלוש מאות אלף יהודים — עדיין הציונות לא הוקמה והמלאכה העיקרית עוד לפנינו — אולם עניגה המדיני של הארץ הוכרע. לפני שנתהווה כאן רוב במובן הכמותי — נהיה כבר רב במובן האיכותי והמדיני.

ד מ ע ה

(שיר שנכתב ע"י אחד מחברינו במחתרת בווריה הנצית)

לא מרגלית, לא נטף פנינה —
מלבי לעיני דמעת דם נגרה;
אדמו עולמות בגווני ארגמן
ותצף — נפשי הסערה —

ואשך את בשרי, ואחרק את שני,
ואקפץ בף־ידי לאגרוף — ואנהם,
שאג אדירים התפרץ מגרוני
ויתנפץ בקרבי הרעם —

ויתגלגל בכח אבירים ויחזק,
ואדיר — לרבא הדם התפרק,
ויגע בשולי נשמתי — ותלחט,
ויאר באפפי הברק —

ותגה מים טבולת דמעתי
השקיעה — ולילי מה עגם, —

התפצלו נצוצות משטמה בקרבי
וישכון בנפשי הזעם —

מאז לא ידעתי מנוחה ושלוה
נשרפתי בלהבות איבה, — קנאה
לפלגי דמים ודמעות,
הוצתה בקרבי השנאה —

וישתלהב דמי עז ונמרץ —
בעורקי בגבורה ועוז התפעם,
הוצק לזרועי ותהפך עשת
ויצלול בדמי הנקם —

אוי — בת־צחוקי תפרח על פני
בחלאת החורים, בתוך הנקבה —
בקרן משמש — מרגניה, עליזה
תרד לנפשי התקוה —

ותחם לרוחי ורפא לבשרי
אבול נגעים, פגעים וקור —

תצחל נשמתי ותמריא למרומים
ויהל בכרבי האור —

על מוקד החיים או אשימה לבי,
ימסו גלידי הקרח, הכפור —
אצא למרחב ולנפשי הפצועה
יבא כצרי הדרור.

סערה ורעם, ברק וזעם
מהם השנאה, הנקם נוזן, —
וכשתקוה ואור יתמוגו ברמעה
אז יקום, יהיה החזון —

יציפו נפשי — הפרות והדרור,
ילבינו עולמות — זהרורים ורנה —
מעיני תזל דמעתי שצורפה
בדם לבבי — והיתה לפנינה!

דוד וולפה

מחנה־הסגר קופרינג־דבאו 12.4.1945

חמש שנים „לניצוץ" – חמש שנים לתנו

חמש שנים „לניצוץ" — חמש שנים לתנועת האיחוד במחתרת ליטא

מועד זה שבו מלאות חמש שנים להיפעתו הראשונה של „הניצוץ" בשיר עם הולדת תנועת באיחוד במחתרת בקרב הנוער העברי של הקיבוץ הליטאי בימי השלטון הסובייטי.

הולדת הבמאון העצמי של תנועת נער חדשה שהתחילה לפעל במחתרת הסובייטית אחרי כשלון הציונית הלינגלית ואחרי הסגרם של הארגונים הרשמיים ברחבי הציוני, שמשה תאריך הסטורי עבור התפתחות תנועת איחוד הנער העברי. ואם גם אותם נסיונות הראשונים לאחד את הנער על בסיס שמירת הערכים התרבותיים־לאומים שלנו לא הספיקו להכות שרשים עמוקים, הרי בכל זאת נעשה, כבר הנסיון הראשון להביא לידי שנוי ערכין בנער הנמצא בגולה המזרח־אירופאית. היתה זו תגובה ראשונה נגד הדיפרנציאציה המופרזת ששלטה ברחוב הציוני ושהחלישה את כחותיה של התנועה וגרמה בהתגברות הנער הקומונאי. יחד עם זה השיבה התנועה במחתרת חלק מהרומנטיקה, שעליה גידלה תנועת הנער; הינה בזה מעין מחאה נגד המיכניזציה של הציונות בגולה ונגד הפכת התנועה לתהליך טכני של משרדי־העליה וכו'. אמנם, לא כל התלבטויות הראשונות היו מוצדקות ולעתים שלט גם ערבוב תחומין ידוע; אך בכל זאת כבר נעשה צעד ראשון במהפכה פנימית זו. ואף על פי שהמצע האידיאולוגי בראשית הפעולה עוד לא היה ברור, בכל זאת הרצון להתארגן יחד כדי להמשיך בדרך המשותפת התגבר, והתנועה הפכה לתנועה על אף הכל ולמרות הכל...

ונשואה מתוך אותה אינרציה ואותה עקשנות מהפכנית של תנועה שנולדה בימי המשטר הסובייטי היא לא הפסיקה את דרכה גם בהשתער על הקיבוץ הליטאי השמד הנאצי. ובימים הראשונים של השחיטות ודיפורטציות, בסתיו ובחורף הראשון, כשאף אחת מהתנועות ששרדו מימי הרופסים, לא עצרה עז וכח להמשיך בעבודתה, היתה תנועת הנוער המאוחד היחידה שנהלה בקביעות את עבודתה וארגנה את חברים בעבודתם הציונית ובעבודת הצלת חייהם המעשית. וכך אחרי הטבת תנאי החיים של שארית הפליטה בתחום־המושב קמו גם יתר התנועות לתחיה, שפעלו אחר־כך בקואורדינציה אמיצה עם תנועת הנוער המאוחד הן בפעולה הפוליטית הן במפעלי־ההגנה.

במשך שנות הפעולה בניטו התברר כמה צוויים אידיאולוגיים ראשונים של התנועה: התביעה הראשונית לאיחוד כל הכחות בציונות לאור הקטסטרופה מתוך שלילת הדיפרנציאציה והמיכניזציה שהזיקו לתנועה והפריעו בעד החשת בנין המולדת בארץ ישראל, היינו מהפכה פוליטית; מהפכה סוציאלית בהכרה בהתחדשות האומה על יסודות העבודה העצמית והתישבות העובדת ותחיה סוציאלית בכל מיבניה; מהפכה רוחנית בציונות — השבת התכן שנתרוקן, הפכת הציונות לתורת חיים חדשה; שאיפה לקראת טיפוס של אדם חדש וחברה חדשה ולשם כך כבר בניטו—השלטת משמעת מהפכנית, התאמת חיי עפרט לפרימט התנועתי. כל אלה הצוויים התגשמו בראשונה בקרב חינוך הנוער, שאליו נספח גם הולך גדול של הנוער הבלתי־מפלגתי של עד המחתרת. ואם התנועה דרך כלל לא יכלה להשיג את כל חפצה בעבודתה המפוקפקת במחתרת, הרי הנוער הגשים אותו בחינוך, בהכינו קדר חלוצי אחיד לקראת השעה המכריעה המתעתדת.

אותו תהליך אורגני של איחוד כל הכחות היוצרים, שהתחיל עוד בימי הרוסים בנסיון של „ארגון ברית ציון" (א. ב. צ.) לא נפסק אפילו במחנות ההסגר בפנים גרמניה הנצית. ואם גם אי־אפשר היה להמשיך פה את העבודה המסועפת במחנות ובגיטאות של ליטא (מחוץ לווילנה), בכל־זאת ראו גם כאן באי־כח התנועה המשורשת יחד עם שארית־הפליטה הליטאית את הדרך בהמשכת העבודה בכל צורה שתהיה. ובתנאים הנרועים ביותר התנהלו בקרב שארית הפליטה הליטאית במחנות ההסגר בבוריה הנצית, מצודת טומאת התורה הגזעית ותעמולת השמד, עבודה פוליטית־אידיאולוגית. תלושים מהמציות הארצי־ישראלית ומהעולם היהודי, לא חדלו להתעסיקם בעיות התנועה והמדיניות שלנו. ובמחתרת דאכוי זו נעשה צו האיחוד רשות כל התנועה הציונית; לאור כורי־האש ותאי־הגזים של אושביץ וטרבלינקה נתמזמזו ההבדלים. הנסיון של איחוד, שנעשה בימי הסובייטים ובניטו נשא פרי, הפך ל„התאחדות הנוער העברי" ואיחד מסביבו את כל עדת הגורל הציונית, שנתלכדה תחת השפעת החויה והאחריות המוסרית המשותפת.

ומתוך כך מובנת גם תנועת האיחוד בכלל ואיחוד הנוער החלוצי בפרט שקמה בבוריה אחרי תם המלחמה. מתוך כך מתברר יסוד התהוותה האורגני במשך חמש שנים כלפי קואורדינציה והתמזגות מיכנית במקומות אחרים. מתוך כך נוצרה ההסתדרות הציונית האחידה של שארית הפליטה בגרמניה, תנועת „נוער חלוצי מאוחד". ומתוך כך שאיפתנו להגביר את אחדות־העבודה בקרב שארית הפליטה ליצור חזית חלוצית מאוחדת.

עברי

לוי שליטן.

מספר 2 ומספר 18.

לקוטים מיומן שרוף־לזכר תנועת המחתרת בגיטו שבלי.

כ' תמוז התש"ד. במסתרים במחתרת, חבר כותב שורות אלה, פרק זכרונות של יסוד „מסדה" — תנועת ההגנה בגיטו שבלי. למחרת ישבנו מסוגרים בנגריה וסדרנו את העתון שהכתר בשם התנועה (כפי שנודע לי, נמצא עכשו

ההחלטות המועצה הראשונה של ההסתדרות הציונית

(שהתקיימה ב־23–24/X45 בפרנקפורט ע

החלטות כלליות

1. ההסתדרות הציונית האחידה בגרמניה הנה בעלת מבנה ופרצוף מיוחד במסגרתה של „ההסתדרות הציונית העולמית". ייחודה זה נובע ממצבה המיוחד של יהדות גרמניה בימים אלה שהיא קבוץ גלויות שונות, מארצות מזרח אירופה ומערבה, מורכב מרבבות יהודים אשר הגיעו לאדמת גרמניה דרך מחנות הרכוז הנצים, ופליטי חרב שנקלטו הנה „אחד מעיר ושנים ממשפחה", שאיבדו יחד עם משפחותיהם את מעמדם הנורמלי והפכו להמון מחוסר כל, מחוסר בית ומעמד בעצם: מעמד שלם של מחוסרי־כל.

2. מעמד זה של שארית הפליטה חדור הכרה ציונית ראשונית, שנתחלשה בשנות הסבל האיומות, החל מהמחתרת והגיטאות דרך מלחמת הפרטיזנים ולוחמי הגיטאות, דרך מחנות הרכוז והמות, והפכה לנחמתם היחידה ותקות חייהם האחת.

3. מעמד זה של שארית הפליטה רואה את גרמניה, כהמשכו של מחנה־הסגר ואת חיין כאן הוא רואה כתחנת מעבר בדרך האחת אשר לפניו, היא הדרך לעליה וחיי עמל ויצירה בארץ ישראל.

4. „ההסתדרות הציונית האחידה של שארית הפליטה בגרמניה" רואה את עצמה בעתיד בתוך מחנה העבודה בארץ ורואה את תפקידה ההיסטורי:

א) באימוץ וחזוק הכוחות הבונים בארץ, הנלחמים בתקופה היסטורית מכריעה זו לעמנו על פתרון רדיקלי ושאלת היהודים על ידי הקמת מדינה עברית לאלתר.

ב) בהרמת גם האחדות בישוב למען מלחמת העם לעתידו.

ג) בלכוד הכוחות החלוציים בארץ על ידי הקמת אחדות מקצועית ופוליטית של העובדים בא"י ואחדות כל

ם לתנועת האיחוד במחתרת הליטאית

חומר זה בייוו"א). קראתי את המאמר לשלשת החברים שהעתיקו אותו. האחד משלשת אלה היה ידוע המספר 18. מספר 2 קרא אותי הצדה ואמר: אני חושב, שמוקדם עדין לכתב הסתורית. אחדים מאתנו בטח ישארו בחיים ואז נכתב. עדין נמצאים אנו בקרבת זמן ומקום יותר מדי גדולים למאורעות, וקשה היום להעריך אותם".

דעתי היתה אחרת. מעולם לא האמנתי, שנשאר בחיים, המות של אלפי אנשים, שנקטפו בדמי חייהם, עמד לנגדי ולא האמנתי בזה. הנוף של מאוזועצקי חבר התנועה שעלה לתליה בגאון ובוז עדין התנודד מול עיני, בהיותו תלוי רחפה עדין בת צחוקו על שפתיו. אני הייתי בטוח שאנו הננו המועמדים העתידים... לכן שומה עלינו לצרף להסטוריה שלנו, את תולדותיה של „מסדה", שאנו ידענוה כראוי. ותשאר נא תעודה זו לדורות הבאים אחרינו.

המאמין בחיים, מספר 2, איננו, לדאבוננו הגדול, כיום בינינו, אך לחיינו ולמפעלי מוכרח אני להקים מצבה—ואולי צדק באמרו, שהמרחק קטן יותר מדי, שנוכל להעריך את הכל.

—בלילה סתו נפגשנו. הרבה דברנו. חוינו את דעותינו. ומאז לא נפרדנו יותר אפילו ליום אחד.

מאחורי המספר הפשוט 2 הסתתר חבר בן 23 שנים ישראל וויץ, סטודנטן מהמכון האיקונומי של האונברסיטה בוילנה. איננו זוכר היום את הכינוי בו היה חותם על מאמריו העמוקים בדבר ההגנה. בעדינו הוא היה מספר 2. בן־אדם צעיר זה, בעל התלתלים, שהוסיפו למצחו הגבוה מראה משורר, לא היה משורר כלל וכלל. היה אדם המעמיק חשב ואיש המעשה. בסבלנות רבה היה מקשיב לדברי חברין. בעלית הגג שלו היתה כותבת ידו החורת על הניר הרוגליפים, שרק הוא לבדו ידע לקרא אותם ואח"כ היה מברר זאת לכל אחד. פניו המארכים היו תמיד מעוננים ורק לעתים רחוקות למאד היתה בת צחוק נראית עליהם. הוא היה עובד קשה מעלות השחר עד שעה מאוחרת בלילה—ביום היה עובד את עבודת הבורסקאי הקשה בבית החרשת. אבל זה לא הפריע בעדו שאחרי יום עבודה קשה יתנים לעבודה עוד יותר קשה בחזית „מסדה". בכל מקום הייתי פוגש את ישראל. לא היתה אספה בלעדיו; כאן כחבר המטה הראשי וכאן כחבר מרכז המטות, בקבוצות־כחבר פשוט מספר 2. והוא, המזכיר הראשי של התנועה. באספה היה נותן את באוריו ומנתח כל פקודה. אינני זוכר אותו כועס. אבל כשהיה בא לידי כעס, חרי זה היה גואש מדמו וכאבו.

שלג עכור ירד בחוץ. בניטו שלט המות־מנפת האם־כרה. האנשים נמנעו בשל זה לבקר זה את זה, כי נזהרו. האבעבועות הקטנות והלבנות היו מופיעות בן־לילה בגרון, ובעלות השחר כבר היו החובשים רצים עם אלונקותיהם אל בית החולה. ישראל לא ידע, מה זאת אומרת זהירות. ימים אחדים אחרי זה מוכרחים היינו להוציאו דרך חלון ביתו, כי דלת חדרו היתה צרה מדי, שנוכל להעביר דרכה את האלונקה. ידי רעדו ולבי פעם. ישראל, ישראל, דובבו שפתותינו לשמיכה, שכסתה אותו עד ראשו. והוא חיך, השתדל לדבר, אך לא הצליח. זו היתה פעם ראשונה, שראיתיו חדל אונים ומחיך.

אחרי זה כתב לי במכתבו ששלח אלי מבית החולים: „צחקנו, באיזה אפן טפשי מצא המות את קנו בי. נפל בגורלי למות בשטות זו". אבל גם בשכבו על ערשו בתור חולה אנוש לא הפסיק לעבוד. בהיותו סגור בחדר ההבדלה עם הכתובת האדומה „הכניסה אסורה", דפק לבבו בקצב לב חבריו שבחוץ. על פתקאות צרות שרופא אחד היה מעביר לידו, היינו מודעים לו על מצב העניינים, וחוא היא תמיד עונה לנו בהערותיו פעם, אחרי שהחלים כבר, טילנו בחצר בית־החולים, שהיתה גם חצר בית־הקברות. פתאום פנה אלי: היום שלחתי פתקה אל דבורה שרולוביץ, שתהיה כאן ב 5 שעות. לרב היו הזמנות אלה לבוא לחצר בית הקברות, ששם היינו נפגשים תמיד, כי חצר זו היתה מוקפת חומה גבוהה ושם היית יכול להיות בטוח, שאנשי הגיטו והמשטרה לא ישגיחו בך. וגם חדר היה לנו בחצר זו, שהחבר י. העמיד לרשותנו ושם היו נפגשים חברי „המטה".

היא באה ואמרה:—באתי ב 5 שעות—היא נגשה אלי: „בטח אתה הזמנתני הלום. רוצה אני להאמין, שמבינה אני במהו הענין", אמרה אלי מבלי שתתן לי להתחיל בדבור „ובאמת למה אנו מצפים, בשעה שהמות על פתחנו ואין לנו מה להפסיד. וכי אין אנו יכולים למות בכבוד, אנו שהננו ציונים עדי המות.

אני שתקתי, והיא דברה בפסוקים קצרים ומקוטעים. וכפלא היה זה בעיני, מאין תוספת בנערה צעירה זו, בעלת השערות השחורות כופת והגזרה הגשימה, אנרגיה כה גדולה.

ימים אחדים אחרי זה עברה ברחובות העיר, כשהיא לבושה בגדי אחות—רחמניה גרמנית.

בשעה מאוחרת בלילות היתה כותבת בכתב ידה המצוין את העתון „מסדה" ואת הכרוזים אל הנוער בשם „השכם", השם שהוצע ע"י כותב שורות אלה בשעת התיעצות עם הסופר והמדריך אהרון פראנק ז"ל במעמדו של ח"ש., שם שנוצר מהסיסמא: „הבא להרגך, השכם להרגו".

לא מספר 2 ולא מספר 18 חפצו להפרד מאחיהם בשעת פינוי הגיטו והגרוש לגרמניה.

בין המון המספרים, החסרים לנו היום משורות חברינו, חסרים גם הם, שהיו ממיטב חברינו. תשמשנה שורות אלה צנועות ובלתי ממצות גר על קבריהם הנעלמים של חברינו הצעירים והיקרים!.

תדרות הציונית האחידה של שארית הפליטה בגרמניה

ב־23-24/X45 בפרנקפורט ע"נ מיין.)

יסודות ההנשמה החלוצית בהתישבות העובדת,

ד) בארגון שארית הפליטה על מנת להפכה לגושא מלחמת האיחוד על ידי יצירת תנועה מאורגנת, אשר תקים כלים וקבוצים למלחמת האיחוד בא"י עד יצירת האחדות הנ"ל

5. לשם כך מארגן המרכז הנבחר בועידת ההסתדרות הציונית האחידה של שארית הפליטה בגרמניה, והמהוה את נציגותה כלפי מוסדות ההסתדרות הציונית העולמית — את חיי היהודים במחנות ובמקומות הישוב השונים, מדריך את כל הפעולה הציונית במקומות אלה מארגן את היהודים לשם הכשרה, עליה, מנהל את מפעל ההכשרה לנוער החלוצי ומחנכו חינוך חלוצי אחיד לפי היסודות המקובלים ע"י ההסתדרות, מקיים פעולה תרבותית־הסברתית בתוך שארית הפליטה של יהדות אירופה המכינה את עצמה לחיי יצירה ועבודה בארץ ישראל ולמלחמה על אחדות מקסימלית בישוב ובתנועת הפועלים בא"י.

6) בהתאם לחוקה שנתקבלה בועידה המכוננת בלנדסברג ב־11.12/IX מדגישה המועצה את זיקת כל חבריה להסתדרות הציונית העולמית ומטילה על המרכז להעביר את מפעל השקל לשנה זו.

7. א) בתוספת למצע שנתקבל בועידת היסוד בלנדסברג מיום־11.12/IX רואה המועצה את החנוך לקראת הסתדרות העובדים הכללית בא"י כאחד מהיסודות החינוכיים של תנועת „הנוער החלוצי המאוחד".

ב) הואיל „והפועל המזרחי" הוא הסתדרות עובדים מוכרת על ידי ההסתדרות העובדים הכללית, אין המועצה שוללת את הכרת ערכה של הסתדרות „הפועל המזרחי", אך קוראה את „הפועל המזרחי" בא"י לאיחוד עם כלל צבור הפועלים בהסתדרות עובדים אחת.

אחדות חלוצית או אחדות שמאל.

(המשך מעמוד ה־2)

שבה נהג „השומר הצעיר" מראשית בואו לארץ. ששה המליונים של הנשרפים באש כורי אושביץ וטרבלינקה לא הספיקו להביא לידי שינוי־ערכין ידוע בשאלת הקמת הכח החלוצי של שארית הפליטה. ואף על פי שרב וועידת ההס־תדרות הצביעה עבור יצירת חלוץ אחיד, לא פעלו כל השלי־חים, שיצאו בכל הכיוונים, לפי החלטה זו ועשו את עבודתם למען הפילוג.

מה מקור הוויכוח ומהי הסבה הראשונית לאיחוד ולפלוג הכח החלוצי? התפיסה, הרואה את השגה העיקרי של תנועת העבודה בזה, שנצלה באופן מקסימלי את כחותיה של כל האומה, הנושאת את האחריות לא רק עבור מעמד הפועלים אלא גם עבור כל הישוב והמשמשת באופן כזה כח מנשים, בתנועה הציונית והחורגת לקראת יצירת אחדות־הפועלים בתור צעד ראשון ליצירת אחדות—ישראל, הרואה את עמנו ביחודו והדוגלת באהבת־ישראל במקום מלחמת המעמדות, מחיבת את יצירת הכח החלוצי המאוחד בתור שרידי הגולה, הנותן את האפשרות להפך את כל הניצולים לחטיבה עובדת, שישתפכו לבנין הארצי־ישראלי בתור כוח מניע ומאחד. מצד שני, גישת המפלגת הקיצוניות בהסתדרות מדגישות את מלח־מת המעמדות, את היחידות המעמדית המיוחדת ואינן מבחי־נות את המקוריות המיוחדת בתופעת התנועה החלוצית בישראל. יסודן הוא תרגום וחקוי ושלילת המקור היהודי המיוחד, שאין לפתרו ולבארו לפי נוסחאות זרות. ובעיקר נכרת כאן השפעת אחת המעצמות; אך בעיה זו בתנועת העבודה הבין־לאומית באובה היא לא רק לנו...

יש ונדמה, שהתנועות „המתקדמות" המתיהרות כל־כך בנסוח ובהדגשת ערכי ה„קדמה", הופכות, במובן ידוע, לשמרניות. כשנוסחאה ישנה נוחה להן, יש לשמר עליה ואין להחליפה; כשמסגרת ישנה נעשית לצרה, תיכף ומיד נאבקים לפרק אותה. הערכים הכלליים של אהבת העם, גאולת ישראל, תקומת העברית, עבודה עצמית והכשרה, הגנה, התישבות עובדת, שיתוף, עזרה הדדית, הסתדרות עובדים, אחדות העובדים וכ"ו טובים ויפים הם גם לפי דעתם; אך חסר ההווי הפרוליטרי וצורת החיים הפרולטריים, כאלו היה העם העברי עם של פועלים עד עכשו וכאלו רק בני־פועלים הגשימו את המהפכה.

לא המקור העיקרי אלא היעוד. גישה דוגמטית זו אל ניצולי המחנות, הדגשת היחום הפרוליטרי של חלק חלוצי ידוע מביא לידי תוצאות גרועות מאד. נדחה הכח החלוצי הבלתי־מפלגתי, שאינו נופל בכלל מהחלוץ הפרוליטרי. ובכלל החלוץ בתור מגשים אינו צריך תארי־לואי. דוקא בקרב שאירית הפליטה המקום לנהג בחינוך כללי ולא חלקי. ועל אחת כמה וכמה, שאי אפשר תיכף להגדיר אנשים, שבחלקם הגדול עדין דורשים טיפול אישי, לרבות גם הנוער. מבחינה ידועה קרובה בעיה זו לבעית חינוך הנוער בגיל הרך בא"י. גם שם קמה כבר במשך השנים האחרונות תגובה נגד אותה חטיפה „קנטוניסטית" של הילדים מחוסרי כל המושגים היסודיים, המובולים לקראת תנועת העבודה. ובאמת נתנה להאמר, שילדים אין הם נולדים בתור קפיטליסטים או פרו־ליטריים. וכמו שתנועת—העבודה פתוחה עבור כל הנוער הא"י, כן היא פתוחה—גם עבור ניצולי המחנות התוספים, העומדים לפני עליתם ארצה ובנין חייהם החדשים בארץ־ישראל.

והולכת וגדלה היא ההאבקות: חלוץ אחיד או אחדות שמאל? בדרך „חזית־השמאל" לא רק שהופיעה בעת הבחירות לאספת־הנבחרים, אלא היא מבססתם גם את אבו־דתה בקרב שרידי־החלוץ בכמה מתפוצות הגולה. ואותה יהירות מעמדית, שכבר הזכרנו לעיל, אותה תשומת לב מיו־חדת להוי המיוחד של המעמד אינה משמשת צעד קדימה ביצירת אחדות האומה בשעת הכרעה זו, ברגעים אלה של גיוס כללי אלא העמקת הפירוד. מובן, אין אנו מאמינים ביצירת מפלגה פוליטית אחידה של פרדסנים. ובעלי־בתים ביחד עם פועלי־א"י, אך חפצים אנו באיחוד כולל של כל הכחות הקונסטרוקטיביים הבונים, איחוד מקורי של החלו־ציות העברית. ומתוך כך התנגדותנו העצומה לסילוף מקור־יותנו וחלולו של מושג החלוציות העברית הקדושה לנו; מתוך כך מלחמתנו נגד התבדלותה של אחדות חלוצית שמאלית, היאבקותנו עבור החלוץ האחיד. ואולי יש לראות גם בשרשי התנגשותנו זו את ההיאבקות התדירית בין כחות האידיאליזמוס והמטריאליזמוס, את היאבקות הדימוקרטיה והדיקטטורה...

אל לנו להפחית את ערך החירות בשאיפתנו לקראת, השיוון; לא החבוט האידיאי היא העיקר בחזון סוציאליסטי־אלא האדם. ולא חנם נתקלים פה מצד אחד באנוארי־מום מעמדי ידוע, ההופך אחר־כך לאידיאלוגיה. מתוך תס־רוקנות הרוח והאמונה ביסודות המטריאליזמום גרידא נובע גם חוסר האחריות עבור האומה ופתרונה הפוליטי של שאלת היהודים בהגשמת המדינה העברית. בדרך זו אפשר להגיע משלילת המדינה גם לשלילת העליה וכ"ו. ואל יעשו כל הצעדים של אותה „חזית השמאל" אצלנו אך ורק מתוך הכנה למלחמה העולמית השלישית, שתכריע בין כחות „הקדמה" והקפיטליזמום. מלחמה זו הוכיחה וגרה אחריה את נצחון התנועות הסוציאלדמוקרטיות במערבה ובמרכזה של אירופה. ויתכן, שמה שהביא תוך כדי שאיפה לשיוון לקפוח זכויותיו וחופשתו של הפרט, יעשה בארצות אלה בדרך ההתפתחות הדמקוקרטית. מתוך כך אין עלינו עדין לקשר את גורלה של תנועת העבודה העברית בא"י עם כחות מסוימים של אחד הגורמים.

ומכל זה אנו גורסים: עצמאות רוחנית וחירות פנימית כתנאי קודם לכל פעולתנו; ולרבות גם לקראת יצירת החלוץ האחיד בתור נושא־הגלה של אחדות העבודה האמתית של שארית הפליטה! כי „המלאכה רבה ורחבה ואנחנו נפרדים על החומה, רחוקים איש מאחיו, במקום אשר תשמעו את קול השופר שמה תקבצו אלינו".

בן־צבי.

לקראת הסימינריון המרכזי

זוהי פעם שניה אחרי צאתנו לחפש שאנו עורכים סימינריון למדריכים, מושבת מנהלים; אולם הפעם הסימי־נריון הוא מרכזי עבור כל שטחי — הכיבוש בגרמניה והתש־תפות בו גדולה מאשר בפעם הקודמת. הסימינריון הרא־שון, שנערך אחרי השחרור ב־27־29/VIII בלנדסברג בתור סימינריון גלילי עבור בווריה, צין עדין את התקופה הראשו־נה של תנועת „הנוער החלוצי המאוחד"; באותו זמן עדין היה צריך לפתור שאלות ארגוניות מהמעלה הראשונה ואם גם ההשתתפות מצד המדריכים היתה צנועה במדה ידועה, הרי על אף חוסר הכוחות הצליח הסימינריון הראשון להע־לות בזכרון החברים המדריכים בקרב תנועת הנוער כמה מו־שגים יסודיים ובאפן שכזה לאפשר את המשכת העבודה ביתר הצלחה.

עתה, יחד עם פתיחת הסימינריון המרכזי, אנו עומדים לפני התחלת תקופה שניה בהתפתחות התנועה: העמקת הרעיון וארגון פנימי. ולשם־כך הזמנו את ב"כ החי"ל, שיעז־רו לנו בעבודת ההדרכה והגבוש האידיאולוגי של תנועתנו. המרצים הארצי־ישראליים, הקשורים עם המציאות של הקי־בוצים, מושבי העובדים והעבודה בערים ובמושבות, יוכלו לעזר לנו בברור הבעיות הארצי־ישראליות המיוחדות ויקרבו אותנו למציאות של המולדת העברית. ואנו מלאי — תקוה שחברי הקיבוצים והקננים, שישתתפו בסימינריון, באמת יהוו קדר חלוצי להגשמת רעיונותיו של נחם: יצירת חזית חלוצית אחידה בדרך בנין מולדתנו.

ע־י.

עצמאות רוחנית וחירות פנימית —

תנאי קדם לכל פעולתנו בשעת חרום זו.

ג. בק

הכשרה ועליה - דרכנו לגאולה

(דברים שנאמרו ברגנסבורג ודנגדורף לרגלי העברת מפקד־העליה)

„... לכל עם בעולם יש ארץ ובשל זה הוא נמצא בביתו.

לכל איש בעולם יש מולדת שלו ובשל זה הוא נמצא בביתו.

רק לעם אחד בעולם אין מולדת ובכל מקום שיעמד ולכל מקום שיבא, משליכים אותו החוצה. ובאופן כזה עומדת לפנינו תמיד שאלת היהודים הנצחית.

העולם כה גדול, אך בשבילך הוא קטן. ארץ אחת עדין פנויה, אך אין אתה יכל להכנס לתוכה. עוד דלת אחת פתוחה, אך בשבילך היא סגורה. אין לך מקום בעולם, יהודי אתה...“

זמן רב לפני המלחמה היינו שרים שיר זה בגרמניה וחשבתי, שאחרי הקטסטרופה הענקית של המלחמה יעלם גם שיר זה יחד עם עוד המון חזיונות של העבר. אך לא כך היה הדבר. העולם נקט לעומתנו את אותה העמדה, שרכש לו עוד לפני השמדת 6 מליוני הקרבנות. קרבן זה היה לשוא. היה זה אוצר בלתי מספיק לממלכות. „זורק אנתנו משכיחים שיר זה. עבר זמנו. יש לנו מולדת. יש לנו ארץ! יכולים אנו לשוב אליה. אנו פותחים את הדלת. כי אנו הקרבנו את אנשינו, את היקרים לנו, ולכן עלינו לפתור את שאלת היהודים. אנו נמצאים בתכנית העבודה של כל הסדרויות העזרה של הדזוינט והאונרא, אך אף אחת מאלא לא תקדיש אף שעה מיותרת לפתרון בעיות החיים שלנו מתוך הבנת מצבנו ושאלתינו המיוחדות.

ואם עומדים אנו כיום לעומתכם, חברים, יכולים אנו להגיד לכם רק נחמה אחת: כל העם היהודי, הישוב בארץ והחטיבה הלוחמת שלנו ואחרון אחרון אנו בעצמנו נדע לכבש את דרכנו. בעת ובעונה אחת עומדים אַחינו בארץ במאבק, ואפילו עם כלי זין ביד, כדי להראות לדורשי שלומנו ולעוזרינו עד כמה קדושה והכרחית היא העליה החפשית לשארית הפליטה וגם לארץ.

תקותנו היחידה בזמן הגיטאות והקצטים היתה, שתנתן לנו הזכות לחיים נורמלים ושקטים בארצנו. כבר עיפנו מרב נדודים וזקוקים אָנו לאדמה שתהיה שלנו, שבה נוכל לקבץ את כל חלומותינו ומאויינו. אלה מבינים אחינו בארץ ועושים הם את כל המאמצים, „שלא תהא זו אגדה“...

אבדו לנו כל אחינו ואחיותינו, כל היקרים לנו. נשארו לנו רק אחינו ואחיותינו בעלי הגורל המשותף שלנו. ולכן צריכים אנו עוד יותר לחשל את שורותינו, כדי למלא את החסר לנו אחרי הקטסטרופה האיומה באומתנו. ובחיי אחים אין אנכיות. כל אחד נותן את זה מה שהוא יכל וכל אחד לוקח מה שאחיו נותן לו ומה שנחוץ לו. ובאפן כזה, חברים, שומה עלינו חוב גדול. הישוב, שהשתתף במלחמה באפן אקטיווי במשך כל הזמן, עדין לא הניח את כלי זינו. ואנו, שמוכרחים היינו להיות עד עכשו פסיביים, נעמד בעתיד מוכנים לקרב על ידו. כי צריכים אנו לדעת, שעם מגורו של הפשיזמום אמנם נצחנו בחזית אחת, אך לנצחון השלום עדין לא הגענו. עומדים אנו עדין במאבק, כי לא רק לשם חצלת חיינו עמדנו בו, כי נהלנו אותו לשם סטבליזיציה של חיי אומתנו. ובאפן כזה רוצה אני היום שוב הפעם לסמן באפן ברור את דרכנו ואת חובינו כלפי האומה.

אין לנו כעת זמן לפלוגים מפלגתיים, יכולים אנו רק דבר אחד ללמד מהעבר הקרוב, שיש לפנינו רק דרך אחת וזהי הדרך לאיחוד. בהיותנו מאוחדים=חזקים אנחנו. בכחות מאוחדים יכלים אנו להתגבר על כל המכשולים. צריכים אָנו להיטיב את יחסינו שבין אדם לחברו, כי זוכרים אנו, שבגיטאות ובקצטים היה קים רק „האני“. ואם רוצים אנו לרפא את עמנו, צריכים אָנו בראש וראשונה לחזר ליחסים נורמליים שבין אדם לחברו. ואם נהיה נאמנים לעצמנו, צריכים אנו לשמור על זה שאנשים תפוסי הפסיכוזה של מחנות ההסגר ימנעו מלעסק בפרטרון שאלות פוליטיות. עדין לא הגענו לאותה המדרגה, שנהיה מוכשרים לחבר תכניות של מספרות סוציאליסטיות או מלחמת אידיאות. כל זמן שאין לנו בחיינו ובחיי אומתנו היסיד לחיים נורמליים, יש לנו רק תפקיד אחד: השגת מטרה זו. ואנו, שבמשך 6 שנים היינו אחים לצרה ובאנו כה הרבה קרבנות, האם נהפך אחרי שחרורנו לאויבים רק בשל זה שפוליטיקה זו אָו אחרת מתאימה יותר לרוחו? העולם שואף מזה שנהיה מפולגים. ואנו, עד כמה שלא נהיה חולים, נוכל רק אז להיות כח, אם נלך מאוחדים לקראת מטרתנו, מבלי להביט ימינה או שמאלה ורק לחתר לעומת המטרה: השגת חיים נורמלים וחפשיים בארצנו והשתרשות בתרבותנו.

עומדים אנו לפני העליה. בארצנו יש מקום גם לאלה, שאין ביכלתם לעבד יותר. הם זכו למקום זה אחרי מלחמתם במשך כל חייהם. ובשל זה פונה אני בשורה ראשונה לחברים, המהמום גורם פרודוקטיבי לארץ: לבשו פעולה! עזבו את חיי העבר הבלתי נורמליים שלכם. סדרו לכם למטרות כל המכשולים יום עבודה פרודוקטיבי. ואנו, התנועה הציונית, נמתח ביתר פעולות את השלשלת, המאחדת את כלנו והרותמת את כל אחד מאתנו במשפחה הגדולה. אין עכשו יותר נקודות דגנדורף או מינכן, אלא ההסתדרות הכיונית האחידה של שאירית הפליטה בגרמניה. צריכים אתם בעתיד להרגיש את זה, ששיכים אתם אחד לשני.

את כל שאלות היום נפתר בלנו יחד. ואנו כהסתדרות אחידה, הננו טבעת של השלשלת, הנמתחת מלונדון, פריז, ווישינגטאן דרך כל העולם עד הארץ, וגם אנו כלנו נרגיש, שאין אנו בודדים, ושעם שלם עומד מוכן להמשיך את המלחמה לשחרורו ולזכיותיו. זוהי הפוליטיקה שלנו; והעמים, החושבים שאנו חוזרי פתחים המסתפקים בפרורים, יתפלאו אם נותר על פרורים אלו ועוד נצהיר על דרישותינו, דרישות, הנחוצות לכל עם בעולם כאויר לנשימה.

אין אָנו תלויים יותר בחסדי הסתדרויות אחרות. צריכים אנו רק בעצמנו להשתחרר מחזיונות העבר החולניים, ואז נהיה חזקים למדי לתפס את מקומנו בעולם ולכבש אותו.

הכשרתנו לעליה אינה טכנית גרידא, כמו שהיתה קודם, אלא מחיבת כמסקנה מהחווי מתמיותנו המשותפת בעבר.

צריכים אנו לבא לארץ כחמר אנושי בריא, עם נשמה וגוף בריאים. קורא אני לכם לשיתוף פעולה בעבודת ההכשרה הגדולה של עמנו לפני העליה ולעמד כחומה תחת דגל האיחוד.

רק באפן כזה נגיע למטרתנו, שהיתה תקותנו היחידה בכל סבלות חיינו בשנים האחרונות. ורק בכה נצא ידי חובתנו לעומת 6 מליוני קרבנותינו. לא נשכח אותם לעולם ואת צואתם אנו נמלא בגאון וכח!

שפי אי

קבוץ „לנגב“ דגנדורף

אחר המבול.

ראיתיה... היא בקרה אותי, בידאי ראה ממרום מושבה את כאבי את פרפורי על יצועי בלילות. חמלה עלי ובקרה אותי.

ברחוב גיטו בחפצה להציל מצפרני הנץ ההטלרי את אחיה הרב בשנים, אשר משום כמה טעמים לא היה לו זכות החיים לפי הנמוס הגרמני. נפלה עמו יחד, כדור אחד של ס"מ פגעה בשניהם ובקבר גדול אחד נקברו שניהם ואתם לבי נקבר... נפשי חלל בקרבי, כבר־מנן אשר שכחוהו לקבור, ועזבוהו לגורלו ולא הביאוהו למנוחתו, זה היה לגורלי בחיים. אם צחקתי צחוק מעושה היה ודומה היה לנפילת רגבי עפר על ארון המת...

יש אשר חפצתי לבכות לספוד עלי מספד יחיד, לתנות על נפשי, על אשר נגזר עליה לחיות חיים מספר עלי אדמות, בעת שלבה בקבר נטמן, בעת שלבה אין עמך... יש אשר ברגזי הטחתי דברים כלפי מעלה: מה חטאי ומה פשעי?! מנוחת כלב מת תן לי אל אבותי!... רצתי כמשוגע על חוצות עיר מולדתי, עירה יחידה בעולם, עירה שבה חייה היא ואני... על משכבי בלילות מאותם הלילות ללא שנת. היא באה

(המשך עמוד 8)

אחר המבול

(המשך מעמוד ה־7)

אילי, זוכר אני את כל הפרוטרוטים של הופעתה. שכבתי אפרקדן מבלי להעצים עין, מבעד החלון נפלו לחדרי קרני סהר של ירח מלא. אודה כי אורה הצח ונעים הרגיע אותי... מצאתי מנוח. נדמה לי שומע אני את קולה המתון ונעים: ראה, הסתכל בפני השקטים יקרים, גם אני חלל חי הנני ועם כל זה חיה אני ושמחה אני בחבלי אשר נפל לי בחיים... חי גם אתה ודמה אילי!...

וחזיתי הירח זרק מלא חפנים אור למול עיני, אור מתוק משך את לבי וקסמו, החדר נתמלא אור חור, ובאור דמומה עצרתי בעד נשימתי, יראתי כי החזון יתבהל וימס... והיא עמדה... כל כך מעדינות, מצחות, מאצילות היה על פניה. שפתיה נעות, נעצתי מבטי, הטבעתי עיני בתהומות עיניה תמי נשכחות—אל אלהים הלא חיות־הן, ואך מערפלות בסוד עולמות יפיים ושמשיים... בצעדים נכשלים קרבתי אליה, חפצתי לכרע לפניה—לבכות, ואשאר שוב בודד בבדידותי האיומה ונוראה...

התחילה לדבר, מדברת בקטעים, מפסיקה מעת לעת, אין לה כנראה הכרה ויחס לזמן, היא למעלה מן הזמן, הרכינה עצמה במעט ולחשה לי: אל תקרב אלי, עוד לא באה העת, אתה תבוא אלי בודאי, אבל לפני התחברותנו עליך לעבוד על הנשמת שאיפתנו—שאיפת שנינו... צא לחיים! ולא תביט לא לפנים ולא לאחריך, רק שמה למקום אשר לא אחת הבטנו יחד בדמיוננו, למקום אשר אליו מקדשים היו חלומותינו הצעירים, הזכים והבהירים. צא! עלה ועבוד, אני לא אעזבך, אני אלך תמיד על ידך... ובעת תפול ביד כדור ערבי או על ידי מלריה אל תדאג: על קץ דרכך עומדת אני ומחכה לך...

הושיטה אולי את ידה הצחה והשקיפה———הקצתי... העצמתי את עיני. חפצתי להמשיך את החזון, אבל הקסם כבר גז וחלף...

התאוששתי: בהושטת ידה נתנה לי דבר מה, נתנה רעיון לחיי, הישיבה לי את לבי...

החלטות פוליטיות של המועצה

1) לאור המאורעות בא"י כשאחינו ואחיותינו האומללים והרצוצים נאסרים בבואם לארץ, פונה המועצה לכל העולם במחאה כבירה נגד פעולת הממשלה האנגלית בא"י וקוראה לכל היהודים לעמוד על המשמר ולהיות מוכנים לכל פקודה של הנהלת הסוכנות למאבק פוליטי אקטיבי.

2) המועצה שולחת את ברכתה לישוב בארץ־ישראל הנאבק על זכויות האומה עם הממשלה האנגלית ומכריזה, ששארית הפליטה בגרמנה תעמד אתו במלחמה עד הנצחון הגמור.

בתנועה

התנועה נמצאת עכשו במהל של עליה ניכרת בכל שטחי הפעולה, במשך השבועיים האחרונים נוסדו קבוצי הכשרה חדשים, נתרחבו הסניפים וקנים של „נוער חלוצי מאוחד".

מטעם המרכז והנהגה הראשית בקרו שליחים בכל הנקודות בבוריה התחתונה, פרנקפורט (מיין) והסביבה וברנן־בלזן, שגרמו להיזוק הפעולה.

בפרנקפורט (מיין) נפתח הסמינריון המרכזי למדריכים, בו משתתפים 100 חברים וחברות מכל האיזורים והגלילים. הסמינריון יאחד שבועיים.

לרגלי בקורו של של הה' בן־גוריון בגרמניה נערכו אספות המוניות בלנדסברג, פלדפינג, סט־אטיליין, פרנולד, גאושינג, ציילסהיים (פרנקפורט) ושטוטגרט.

מחלקת התרבות הוציאה „אוספי־חומר" על נושאים אידיאולוגיים והצגה בשם „שלשלת הדמים".

המפקד לעליה מטעם מחלקת העליה של המרכז הולך ומתנהל בהצלחה.

שליחי ההי"ל פועלים בקנים ובקבוצים בהצלחה.

מחלקת הרפואה העבירה בדיקה בקבוצים ובסניפים ואשרה את רשימת החולים והחשודים בשחפת, שיועברו בימים הקרובים לשבצריה.

על ידי הועד המרכזי של היהודים המשוחררים בבוריה מופיע שבועון באידיש בשם „אונדזער וועג".

ד. בן־גוריון מבקר את שארית הפליטה

ב־20.X נתבשרנו על בקורו של יו"ר הנהלת הסוכנות ד. בן־גוריון. גדלה השמחה, גדלה המתיחות והרגש הרגשנו, כי הוא האיש והשליח בשעה קשה זו.

החבר בן־גוריון בקר במשך שהותו באזור הכיבוש האמריקאי כמה ממחנות היהודים, בכדי לתהות מתוך! ראיה ממש על המצב של שארית הפליטה.

הוא הופיע בכל כשליח היישוב והאומה כלה. דבריו המעטים היו בבואה לקשר הנפשי העמוק שבין היישוב ובינינו. הוא עמד על רצונו של היישוב להציל את שארית הפליטה, עמד על שותפיות־הגורל, אבל מדבריו לא עלהריח הרחמנות המעליבה, כי אם הכאב והרצון העז לעזרה, לפדיון והצלה. בעקר הפלה אותו מכל יתר השליחים רגש הבטחון העצמי, רגש הכח והאמונה הקנאית שנבעו מתוך דבריו.

והוא הדגיש, שבטחון זה אינו אפשרי בגולה. הוא פרי הארץ ופרי חינוך חלוצי, הרואה את עצמו כחלוץ של האומה כולה. היישוב שבארץ, אמר, הנו רואה את עצמו כיום כחלוץ כל באומה כלה. היישוב וצבור הפועלים ביחוד נתנסה ועמד במבחנים די קשים בדרך לבנין. וגם הפעם לא ירתעו אחור בפני הקושיים ויהיו אשר הם. כל מחיר לא ייקר לנו למען הבנין. כי זה נובע מתוך הרגשת בראשית המקננת בתוכנו, כי על קיומנו אנו נלחמים. ובאם לא יהיה מוצא, נשתמש באמצעים שלא היינו משתמשים בהם מתוך הנאה יתרה.

בישיבת המרכז הציוני וההנהגה הראשית של „נוער חלוצי מאוחד", שבה השתתף החבר בן־גוריון, נתחוורו כמה ענינים שהטרידונו. כאילו מתוק אינטואיציה יצא הדבר, שהתנועה הציונית האחידה בגרמניה עמדה על כל הענינים הציוניים הקשים בשעה זו. ויש להגיד שטפולו המזדהה של השליח בבעותינו כאן שמש לנו עדוד והוכחה, שתפיסתנו הצודקת של העבודה הציונית כיום בארץ ובגולה.

משהעלו על הפרק בעיות החלוץ, בעיות ההצלה והעליה, שמענו מפיו דברים נשמעים בזוּ פנים.

הוא הודיע, ואף כאן נבעו מדבריו הבטחון העצמי והאמונה העמוקה בהמחשת המפעל; עניני ההצלה והעליה שוב לא יהיו ענין של יחידים או כתה קטנה. כל המפעל ירוכז ע"י הסוכנות־ופקוחה ויהיה עליהם.

ייצור החלוץ האחיד הוא לא רק צורך כי אם צו; צו הצבור הציוני ותנועת הפועלים, עליו החליטו בועידת התסדרות האחרונה וכשיגשימו אותו בעקביות וקנאות כל המפריע יסולק וידחה הצידה כחותר מתחת יסודות המפעל הציוני.

יסודות חלוציים כגון: חנוך לעבודה עצמית, שתופיות, הגנה, הנשמה אישית, הם נכסי צאן ברזל בחנוך הנוער לקראת יעודו החלוצי. הילדים של שארית הפליטה אינם הפקר, שכל מי שרוצה בא ומספח עלובים אלו ומכניסם בכנפיו. זה ענין של הצבור וגם עליהם חל צו החנוך של חלוץ אחיד. ולבסוף סכם: עלי החלטותינו נעמד בכל תוקף ועקשנות חלוצית. אין בכוחו של שום יחיד או אישיות, ותהיינה לו מי יודע אילו זכויות, לבטל החלטה זו.

אחרי סיום הישיבה הרגשנו, כי שליח אדם הוא כמותנו ויש להגיד: חבר בן־גוריון, אתה יפה לנו ואנו נשתדל להיות יפים למפעל וצרכי השעה.

י. ה. שינזון.

קול דמי אחינו צועקים:

נחיה אנו הדור האחרון לתלישות!

יצא לאור בדפוס „אונדזער וועג"